

Curtea Supremă de Justiție
DECIZIE

03 octombrie 2017

mun. Chișinău

Colegiul penal lărgit în următoarea componență:

Președinte

Nicolae Gordilă

Judecători

Liliana Catan

Iurie Diaconu

Elena Covalenco

Ion Guzun

a judecat în ședință fără participarea părților recursul ordinar declarat de avocatul Oxana Melnic în numele inculpatului, prin care se solicită casarea sentinței Judecătoriei Sîngerei din 28 septembrie 2016 și deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Bălți din 05 aprilie 2017, în cauza penală în privința lui

*Gîrbu Igor xxxx, născut la xxxx, originar și
locuitor în s. xxxx, r-nul xxxx,*

Termenul de examinare a cauzei:

prima instanță: 04.02.2016-28.08.2016;

instanța de apel: 09.12.2016-05.04.2017;

instanța de recurs: 04.08.2017-03.10.2017;

C O N S T A T Ă :

1. Prin sentința Judecătoriei Sîngerei din 28 septembrie 2016, *cauza fiind examinată în baza art. 364/1 Cod de procedură penală*, Gîrbu Igor a fost recunoscut vinovat și condamnat în baza art. 264 alin. (3) lit. a) Cod penal la 4 (patru) ani 8 (opt) luni închisoare, cu privarea de dreptul de a conduce mijloace de transport pentru o perioadă de 3 (trei) ani.

În temeiul art. 90 Cod penal, s-a dispus suspendarea condiționată a executării pedepsei aplicate pe un termen de probă de 4 (patru) ani.

Acțiunea civilă înaintată de partea vătămată Lebedi Alexandr a fost admisă în principiu urmând ca asupra cuantumului despăgubirilor să se expună instanța în ordinea procedurii civile.

2. Pentru a se pronunța, instanța de fond a indicat că, la 09.06.2015, aproximativ la ora 13.30, Gîrbu Igor conducând automobilul de model „Toyota Land Cruiser”, n/î xxxx, pe drumul local L-276 Biliceniei-Vechi-Chișcăreni, a încălcat art. 42 alin. 2 și art. 45 alin. 1 și 2 ale Regulamentului Circulației Rutiere, aprobat prin Hotărârea Guvernului RM nr. 357 din 13.05.2009, care prevede că în afara localităților conducătorii trebuie să conducă vehiculele cât mai aproape de marginea dreaptă a

carosabilului, iar conducătorul trebuie să conducă vehiculul în conformitate cu limita de viteză stabilită, ținând permanent seama de starea psihofiziologică ce influențează atenția și reacția, dexteritatea în conducere, care i-ar permite să prevadă situațiile periculoase, situația rutieră, iar în cazul în care în limita vizibilității apar obstacole, care pot fi observate de conducător, el trebuie să reducă viteza sau chiar să oprească, pentru a nu pune în pericol siguranța traficului, n-a ținut cont de aceste cerințe și în momentul când pe banda sa de circulație se deplasa autocamionul de model „Mercedes 208 CDI”, n/î xxxx, condus de către Lebedi Alexandr, n-a redus viteza pentru a opri, dar a ieșit pe banda de circulație în sens opus, pe care a revenit și autocamionul de model „Mercedes 208 CDI”, unde s-au tamponat frontal.

Ca rezultat al accidentului rutier, pasagerii automobilului de model „Toyota Land Cruiser”, Ion Munteanu a primit vătămări xxxxx, care conform raportului de expertiză nr. 185D din 19.08.2015 au fost calificate ca neînsemnate, iar conducătorul autocamionului de model „Mercedes 208 CDI” n/î xxxx, Lebedi Alexandr a primit vătămări xxxxx, care conform raportului de expertiză nr. 186D din 19.08.2015 au fost calificate drept grave.

3. Împotriva sentinței a depus apel procurorul, solicitând casarea acesteia, rejudecarea cauzei și pronunțarea unei noi hotărâri, potrivit modului stabilit pentru prima instanță, prin care Gîrbu Igor să fie recunoscut vinovat de săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 264 alin. (3) lit. a) Cod penal și în baza acestei legi să-i fie stabilită pedeapsa de 4 ani 8 luni închisoare, cu executarea în penitenciar de tip deschis.

În motivarea apelului a invocat că:

- pedeapsa aplicată inculpatului este prea blândă, deoarece instanța nu a ținut cont de prevederile art.75 Cod penal, care pune în sarcină de a lua în considerație caracterul și gradul de pericol social al infracțiunii săvârșite, circumstanțele cauzei care atenuază sau agravează răspunderea, caracterul și mărimea daunei prejudiciabile, influența pedepsei aplicate asupra corectării și reeducării inculpatului și în consecință i-a numit o pedeapsă prea blândă;

- instanța nu a luat în considerație că, partea vătămată a suferit un prejudiciu atât material cât și moral, fapt confirmat prin acțiunea civilă înaintată de acesta, cerințe ignorate totalmente de către inculpat, care nu a întreprins nici o măsură pentru restituirea pagubei pricinuite, manifestând în acest sens o atitudine abuzivă în ce privește obligațiile sale. Astfel, aplicarea pedepsei prea blânde în privința inculpatului nu-și realizează scopul corectării și reeducării inculpatului.

3.1. Sentința a fost contestată cu apel de către avocatul Oxana Melnic în numele inculpatului, prin care a solicitat casarea acesteia, cu adoptarea unei hotărâri noi, prin care în privința lui Gîrbu Igor să fie aplicată pedeapsa sub limita de 3 ani închisoare, prin prisma prevederilor art. 364/1 Cod de procedură penală, cu excluderea pedepsei complementare în baza art. 78 alin. (2) Cod penal, precum și analizarea posibilității aplicării în privința inculpatului a prevederilor Legii privind amnistia, cu încetarea procesului penal.

În motivarea cerințelor apelului s-a invocat că:

- pedeapsa stabilită de instanța de fond este prea aspră, raportată la circumstanțele atenuante stabilite vizavi de producerea accidentului rutier, cât și de personalitatea inculpatului, prin prisma art. 76 Cod penal. Totodată, instanța de fond superficial a precăutat și a aplicat criteriile de individualizare a pedepsei penale;

- prin acțiunile sale inculpatul de fapt a salvat mai multe vieți, a sa, a pasagerilor, cât și a părții vătămate, care se deplasa pe banda de circulație a inculpatului, din care motiv ultimul a fost nevoit să preia direcția de contrasens, anume în scopul evitării tamponării automobilelor;

- la materialele cauzei au fost acumulate suficiente probe care demonstrează existența circumstanțelor atenuante, care au permis instanței de judecată de a aplica pedeapsă prin prisma art. 78 alin. (2) Cod penal.

4. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Bălți din 05 aprilie 2017, a fost respins ca nefondat apelul declarat de avocat, a fost admis apelul declarat de procuror, din alte motive decât cele invocate, casată parțial sentința instanței de fond în latura civilă și pronunțată o nouă hotărâre potrivit modului stabilit pentru prima instanță, prin care:

A fost admisă parțial acțiunea civilă înaintată de partea vătămată Lebedi Alexandr și dispusă încasarea de la inculpat în beneficiul acestuia prejudiciul material în sumă de 2400 (două mii patru sute) lei și prejudiciul moral în sumă de 10 000 (zece mii) lei.

În rest, acțiunea civilă în latura reparării prejudiciului material a fost admisă în principiu urmând ca asupra cuantumului să se expună instanța în ordine civilă.

4.1. Colegiul penal analizând probele administrate a reținut că, instanța de fond corect a ajuns la concluzia privind vinovăția inculpatului de comiterea infracțiunii prevăzute la art. 264 alin. (3) lit. a) Cod penal, iar la stabilirea pedepsei just s-a condus de prevederile art. 61 Cod penal și de criteriile generale de individualizare a pedepsei prevăzute de art. 7 și 75 Cod penal.

Totodată, instanța de fond legal și întemeiat a statuat, că nu este rațional ca inculpatul să execute pedeapsa cu închisoare stabilită, dispunând în baza art. 90 Cod penal, suspendarea condiționată a executării pedepsei. Impedimente legale pentru aplicarea prevederilor menționate nu sunt. Pedeapsa întru totul corespunde rigorilor legale și temei pentru aplicarea unei pedepse mai grave nu sunt.

Colegiul a respins solicitările părții apărării privind aplicarea în privința lui Gîrbu Igor a prevederilor Legii nr. 210 din 29.07.2016 privind amnistia și încetarea procesului penal, deoarece inculpatul nu întrunește condițiile și anume, s-a stabilit cu certitudine că acesta nu a reparat prejudiciul material cauzat părții vătămate, fapt confirmat de însăși inculpat în ședința instanței de apel, care a explicat că refuză să restituie părții vătămate paguba materială, iar circumstanța dată cade sub incidența art. 10 alin. (1) al Legii sus-menționate.

De asemenea, Colegiul a considerat ca fiind neîntemeiată concluzia instanței de fond, prin care a fost admisă în principiu acțiunea civilă înaintată de partea vătămată, deoarece, aceasta având la dispoziție dovezile unor sume exacte cheltuite de către partea vătămată, fără temei legal nu a soluționat acțiunea civilă în fond.

Potrivit bonurilor de plată, partea vătămată a efectuat cheltuieli în sumă de 1000 lei sub formă de cheltuieli pentru evacuator (vol. I, f.d. 196) și în sumă de 1400 lei cheltuieli pentru parcare silită (vol. I, f.d. 199), cheltuieli care în mod cert au fost efectuate de partea vătămată în legătură cu infracțiunea comisă, în rest, bonurile de plată anexate la materialele cauzei nu fac dovada certă a cheltuielilor efectuate de partea vătămată în legătură cu infracțiunea săvârșită, cu atât mai mult că partea vătămată nu s-a prezentat în ședința instanței de apel pentru confirmarea pretinselor cheltuieli efectuate.

Astfel, nu este cert faptul că cheltuielile pentru taxi în sumă de 131,97 lei confirmate prin bonurile de plată (vol.I, f.d. 197) au fost efectuate de Lebedi Alexandr pentru a se deplasa în legătură cu cauza penală dată. Nu pot fi încasate cheltuielile pentru medicamente în sumă de 510,88 lei, în situația când partea vătămată nu a anexat la acțiunea civilă prescripția medicului privind necesitatea administrării acestor medicamente. Costul telefonului mobil deteriorat în sumă de 150 dolari SUA la fel nu a fost confirmat de partea vătămată, iar sumele indicate în bonul de plată de la f.d. 200, vol.I, nu coincid cu suma de 150 dolari SUA indicată de partea vătămată.

Colegiul penal nu a dispus încasarea cheltuielile de judecată, pentru plata serviciilor avocatului, în sumă de 5000 lei, or, bonul de plată anexat la acțiunea civilă (vol.I, f.d. 201) este prezentat în copie și nu în original și nici nu este autentificat de avocatul părții vătămate participant în instanța de fond.

În circumstanțele indicate, este dificil de a stabili cuantumul acestor despăgubiri materiale convenite părții vătămate la momentul examinării cauzei și prin urmare, cerința referitoare la cheltuielile date urmează a fi soluționată într-un proces civil aparte.

5. Nefiind de acord cu hotărârile, avocatul Oxana Melnic în numele inculpatului a declarat recurs ordinar, solicitând casarea acestora cu pronunțarea unei noi hotărâri de încetare a procesului penal, prin care să fie aplicată Legea nr. 210 din 29.07.2016 privind amnistia în legătură cu aniversarea a 25-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova, pe motiv că, cauza penală a fost examinată în baza art. 364/1 Cod de procedură penală, prejudiciul a fost recuperat, iar careva pretenții din partea părții vătămate nu sunt și în cazul dat sunt întrunite toate condițiile pentru aplicarea actului de amnistie.

6. Asupra recursului a depus referință procurorul prin care s-a expus întru respingerea acestuia, ca fiind vădit neîntemeiat, deoarece prejudiciul nu a fost restituit până în prezent.

7. Judecând recursul în raport cu materialele cauzei, Colegiul penal lărgit concluzionează că recursul declarat urmează a fi admis, din următoarele considerente.

Potrivit prevederilor art. 434 Cod de procedură penală, judecând recursul împotriva deciziei instanței de apel, Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție verifică legalitatea hotărârii atacate pe baza materialelor din dosar și se pronunță asupra tuturor motivelor invocate în recurs de titularul acestuia. Rațiunea și finalitatea exercitării căii de atac, în particular avându-se în vedere recursul ordinar, rezidă în înlăturarea erorilor admise de instanța ierarhic inferioară la etapa precedentă de judecare a cauzei, iar controlul judecătoresc pe care acesta îl declanșează, are un rol preventiv și unul reparator.

Instanța de recurs poate să intervină în soluția instanței de apel, inclusiv și să o caseze, atunci când se constată că, sunt prezente circumstanțe care înlătură răspunderea penală a inculpatului.

În drept, soluția instanței de apel cade sub incidența art. 427 alin. (1) pct. 11) Cod de procedură penală, care stipulează că *hotărârea instanței de apel poate fi supusă recursului pentru a repara eroarea de drept atunci când aplicarea pedepsei a fost înlăturată de un act de amnistie* și prin urmare, concluzia instanței de recurs adoptate pe marginea cererii depuse de inculpat, se fundamentează pe prevederile art. 435 alin. (1) pct. 2) lit. b) Cod de procedură penală, potrivit cărora judecând recursul instanța este în drept să-l admită, cu casarea parțială a hotărârilor atacate și cu dispunerea încetării procesului penal în cazurile prevăzute de legea procesual-penală.

Pornind de la analiza cererii de recurs, Colegiul constată că, în esență, titulara acesteia critică neaplicarea de către instanța de apel a Legii nr. 210 privind amnistia în legătură cu aniversarea a 25-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova, cu dispunerea încetării procesului penal în privința lui Gîrbu Igor.

Instanța de recurs consideră că criticele recurentului sunt întemeiate și în contextul ce urmează va puncta raționamentele care au stat la baza admiterii recursului declarat.

Într-un prim aspect, este relevant de a specifica că amnistia este actul de clemență al puterii legiuitoare, prin care aceasta, din considerente de ordin politic sau social, înlătură răspunderea penală și consecințele condamnării pentru infracțiunile săvârșite până la apariția sa.

La 29 iulie 2016 a fost adoptată Legea nr. 210 privind amnistia în legătură cu aniversarea a 25-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova. Potrivit art. 2 din Legea nr. 210, în cazul în care persoana, în privința căreia se judecă cauza penală, întrunește condițiile stabilite de art. 1 și nu cade sub incidența art. 10, este pasibilă de a i se aplica actul amnistiei, dacă infracțiunea a fost comisă până la data de 29 iulie 2016, pentru care Codul penal nr. 985-XV din 18 aprilie 2002 sau Codul penal aprobat prin Legea R.S.S. Moldovenești din 24 martie 1961, prevede, în calitate de pedeapsă principală maximă o pedeapsă nu mai aspră decât pedeapsa cu închisoarea, pe un termen de 7 ani.

Din actele cauzei deferite judecății, se constată că Gîrbu Igor a comis infracțiunea prevăzută de art. 264 alin. (3) lit. a) Cod penal în luna iunie, anul 2015, iar

săvârșirea acestei infracțiuni se pedepsește cu închisoare de la 3 la 7 ani, cu privarea de dreptul de a conduce mijloace de transport pe un termen de până la 4 ani, iar aceste circumstanțe ale cauzei se încadrează în prescripțiile generale ale Legii nr. 210 privind amnistia, care are ca efect înlăturarea răspunderii penale pentru fapta infracțională comisă.

Astfel, procedura de aplicare a actului amnistiei față de inculpat este reglementată de art. 2 din Legea nr. 210, care stipulează expres că procesul penal încetează la faza de judecare a cauzei, include toate instanțele ordinare de judecată, adică atât prima instanță, cât și instanța de apel și cea de recurs ordinar, dacă sunt întrunite condițiile expres indicate de această lege.

Totodată, în acest punct de analiză se evidențiază că, înainte de a aplica actul amnistiei, instanța urmează să determine, dacă inculpatul a manifestat căința activă față de fapta infracțională comisă. Alin. (2) al art. 1 din Legea nr. 210 susține că căința activă a persoanei se determină, în conformitate cu criteriile stabilite de art. 57 Cod penal.

Din conținutul art. 57 Cod penal, trebuie de înțeles că liberarea de răspundere penală, în legătură cu căința activă, este posibilă numai în cazul în care sunt întrunite următoarele criterii: persoana s-a autodenunțat de bună voie, a contribuit activ la descoperirea infracțiunii, a compensat valoarea daunei materiale cauzate sau a reparat în alt mod prejudiciul pricinuit de infracțiune. Or, reieșind din textul legii precitat, se conchide că, pentru aplicarea amnistiei față de inculpat, este suficient să fie întrunite cel puțin unul dintre criteriile enumerate supra. Tot aici, este importantă remarca că, căința activă manifestată prin contribuire activă la descoperirea infracțiunii include: judecarea cauzei penale în procedura simplificată prevăzută de art. 364/1 sau în baza art. 509 Cod de procedură penală, sau recunoașterea integrală a vinovăției.

Raportând la caz cele consemnate supra, Colegiul reiterează că, cauza penală în privința lui Gîrbu Igor a fost judecată în procedura simplificată, reglementată de art. 364/1 Cod de procedură penală, în baza probelor administrate în faza de urmărire penală. Inculpatul a manifestat căința față de fapta infracțională comisă încă în prima instanță, acceptând judecarea cauzei în privința sa în baza art. 364/1 Cod de procedură penală și recunoscând vinovăția de cele incriminate.

Concomitent, instanța de recurs reține că, deși sentința primei instanțe în latura civilă nu a fost contestată de către apelanți, instanța de apel a admis parțial acțiunea civilă depusă de partea vătămată Lebedi Alexandr și a dispus încasarea de la inculpat a prejudiciului material și moral în sumă de 2400 lei și, respectiv, 10 000 lei, iar valoarea daunei materiale și morale cauzate prin infracțiune constatată de către instanța de apel a fost compensată de către inculpat, fapt confirmat prin cererea depusă de partea vătămată, în care declară că nu are careva pretenții față de Gîrbu Igor și cererea ultimului, în care indică că prejudiciul a fost recuperat, ambele fiind autentificate notarial (f.d. 46-47, vol. II).

Din atare considerente, Colegiul penal lărgit conchide că, la caz, în privința inculpatului poate fi aplicat actul amnistiei, nefiind incidente careva restricții prevăzute de art. 10 al Legii nr. 210, acesta manifestând căința activă față de fapta infracțională comisă și careva pretenții din partea părții vătămate nu există.

Respectiv, toate raționamentele consemnate supra au conturat opinia Colegiul penal lărgit că, recursul ordinar declarat urmează a fi admis, cu casarea parțială a sentinței și deciziei, cu pronunțarea unei noi hotărâri, prin care procesul penal privind învinuirea înaintată lui Gîrbu Igor în baza art. 264 alin. (3) lit. a) Cod penal urmează a fi încetat, în baza art. 2 al Legii nr. 210 din 29 iulie 2016 privind amnistia, în legătură cu aniversarea a 25-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova.

8. În conformitate cu prevederile art. 391 alin. (1) pct. 6), 435 alin. (1) pct. 2) lit. b) Cod de procedură penală, Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție,

DECIDE :

Admite recursul ordinar declarat de avocatul Oxana Melnic în numele inculpatului, casează parțial sentința Judecătoriei Sîngerei din 28 septembrie 2016 și decizia Colegiului penal al Curții de Apel Bălți din 05 aprilie 2017, în cauza penală în privința lui Gîrbu Igor.

Se aplică prevederile art.2 al Legii Republicii Moldova nr.210 din 29 iulie 2016 privind amnistia, în legătură cu aniversarea a 25-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova și se încetează procesul penal în privința lui Gîrbu Igor, în baza art.264 alin. (3) lit. a) Cod penal.

Decizia este irevocabilă.

Decizia motivată publicată la 31 octombrie 2017.

Președinte

Nicolae Gordilă

Judecători

Liliana Catan

Iurie Diaconu

Elena Covalenco

Ion Guzun